

DOI 10.31651/2524-2660-2020-4-192-198

ORCID 0000-0003-3932-1824

КОТЕЛЯНЕЦЬ Юлія Сергіївна,

старша викладачка кафедри методик дошкільної та початкової освіти,

Центральноукраїнський державний педагогічний університет

імені Володимира Винниченка

e-mail: youliana15@i.ua

УДК 378.147.091.33-27.22:373.2.011.3-051(045)

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ В НАВЧАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розкрито зміст понять «інтеграція», «інтегрований підхід», «інтегроване навчання». Проаналізовано зміст стандартів вищої освіти, щодо підготовки майбутніх фахівців у галузі дошкільної освіти. Показано значення підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до впровадження інтегрованого підходу в освітній процес. Визначено місце інтегрованого підходу в формуванні системних знань дошкільників. Акцентовано увагу на значенні інтеграції в формуванні життєвих компетентностей дітей дошкільного віку.

Ключові слова: інтеграція; інтегрований підхід; дошкільна освіта; фахова підготовка; вихователь закладу дошкільної освіти.

Постановка проблеми. У Законі України дошкільна освіта визначена як «цілісний процес, що спрямований на забезпечення всебічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб; формування у дитини дошкільного віку моральних норм, набуття нею життєвого соціального досвіду» [1]. В останніх наукових дослідженнях рівня мотивації дітей дошкільного віку до пізнавальної діяльності окреслено проблему зниження в дошкільників рівня живого інтересу до процесу пізнання. Саме тому, сьогодні гостро стоїть питання про пошук шляхів організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти таким чином, щоб забезпечити розвиток пізнавальних можливостей та пізнавального інтересу дошкільників, а також формування їхньої пізнавальної са-

мостійності та ініціативності в процесі інтеграції з педагогом та між собою.

Реалізація визначених нормативними документами завдань, що окреслюють зміст дошкільної освіти прямо вимагає ґрунтовної та високопрофесійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Концептуальні основи такої підготовки закладені в Державних стандартах вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта. Зокрема, одними із фахових предметних компетенцій визначено «здатність організовувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій», «здатність створювати та впроваджувати в практику наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітньої діяльності та освітнього середовища в системі дошкільної, зокрема, інклюзивної освіти». За результатами навчання майбутній фахівець з дошкільної освіти здатний упроваджувати інформаційні та комунікаційні технології та генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу; застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики; володіти уміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'я збереження, інклюзії, розвивального навчання,

особистісно орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії [2].

У науково-педагогічній літературі в галузі сучасної дошкільної освіти, дослідники Н. Гавриш, К. Крутій та ін. приділяють особливу увагу ще одному принципу навчання дітей – це принцип системності знань, який ґрунтується на природних можливостях, які в ході цілеспрямованої освітньої діяльності поступово переходять у здатність дошкільників виділяти та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Очевидним є те, що даний принцип ґрунтується на дослідженнях педагогів-психологів минулого століття (Л. Виготський, А. Венгер, А. Усова, М. Поддьяков), які визначали його як здатність до оволодіння системою знання про явища та предмети оточуючого середовища в їх взаємозв'язку, взаємодії та взаємозалежності.

Сучасні наукові дослідження, щодо пошуку шляхів удосконалення та розвитку системи дошкільної освіти, зокрема освітнього процесу, ґрунтуються саме на принципі системності знань дошкільників. Реалізація даного принципу вимагає систематизації набутих знань (об'єднання предметів у множину за певною ознакою (сенсорний еталон, матеріал з якого виготовлений, тощо) та формування системних знань (всебічне дослідження даного об'єкта чи предмета, встановлення причинно-наслідкових зв'язків та закономірностей).

В незалежній Україні інтерес до інтеграційної діяльності зростає. Активно розвивається стратегія і тактика інтегрованої освіти на основі концептуалізації наукових ідей, узагальнення та систематизації набутого впродовж тривалого історичного періоду розвитку педагогічної практики, широкого використання перспективного педагогічного досвіду. Сучасні дослідження в галузі інтеграції спрямовані на:

- формування та тлумачення понятійного апарату: «інтеграція», «інтеграція наук», «інтегрований підхід», «інтеграція в освіті», «інтегроване навчання» та ін.;

- розробку структури, стратегії і тактики інтеграції як синергетичної системи;

- визначення функцій інтеграції: синтезуюча, навчально-пізнавальна, виховна, гуманістична та ін.;

- класифікацію видів інтеграції: за змістом, за об'єктами, за видами діяльності та ін.;

- розробку та впровадження організаційних інтеграційних форм: інтегративні навчальні курси, інтегровані уроки та ін.

Інтеграція сьогодні виступає як доцільно організована, структурована наукова система, яка сприяє перебігу пізнавального процесу. Мотивація її, на думку кандидата

педагогічних наук М. Арцишевської [3, с. 18], викликана двома факторами:

- необхідністю відображення і відтворення в свідомості людини цілісної єдності пізнавальних об'єктів;

- необхідністю упорядкування, ущільнення та оперування інформацією.

У наукових розвідках І. Беха, М. Вашуленка, Н. Гавриш, І. Зязюна, І. Кіндрат, О. Савченко та ін., а також за результатами аналізу практичного досвіду роботи вихователів, прослідковується стійкий інтерес до інтегрованого підходу в навчанні дітей дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень Організація діяльності щодо професійного становлення педагога описана в наукових працях І. Багаєвої, Н. Брюханової, Н. Кузьміної та ін. Зміст педагогічної творчості розкрито та обґрунтовано в дослідженнях В. Загвязінського, М. Поташника та ін. Характеристика складових професійної діяльності вихователя закладу дошкільної освіти розкрито в наукових розвідках Н. Кузьміної, І. Беха, О. Кононко, К. Крутій, В. Кузьменко та ін. Проблематика інтегрованого навчання в системі інноваційних підходів до навчально-виховної діяльності досліджена вченими М. Арцишевською, І. Зимньою, І. Козловською, В. Кременем, Н. Овчаренко та ін. Інтегрований підхід в системі дошкільної освіти вивчають науковці І. Кіндрат, К. Крутій, Н. Гавриш, М. Лазарева, М. Прокоф'єва та ін.

Мета статті полягає у тому, щоб розкрити важливість підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до реалізації інтегрованого підходу в навчанні дітей та визначити ключові поняття інтеграції, в яких має бути компетентним майбутній фахівець з дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науковій літературі професійна компетентність педагога розглядається як особистісна можливість вихователя самостійно та ефективно реалізувати мету освітнього процесу. Це забезпечується знанням педагогічної теорії, умінням застосовувати знання у своїй практичній діяльності. Педагогічна компетентність вихователя проявляється у його теоретико-практичній готовності до провадження освітньої діяльності за фахом. Тому майбутній вихователь повинен знати зміст інтегрованого підходу до організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, а саме:

- розвиток особистості шляхом формування цілісних уявлень про довкілля;

- посилення зв'язків між змістовими компонентами окремих розділів навчальної програми (інтеграція між змістовими ліні-

ями) та в межах розділів (внутрішня інтеграція);

- упровадження методичної інтеграції, яка передбачає взаємодію різних методів та прийомів навчання;

- поєднання різних видів діяльності дітей;

- упровадження інтегрованих форм організації навчання.

Інтегрований підхід до освітнього процесу в закладі дошкільної освіти дозволяє об'єднати раніше відокремлені освітні галузі, а тому виникає можливість організації пізнавальної та дослідницької діяльності дітей за різними напрямками протягом всього дня. Організований таким чином неперервний процес пізнання дозволяє урізноманітнювати та інтегрувати різні види діяльності дітей, скоротити кількість та тривалість занять, активізувати особистісний потенціал кожної дитини, спонукати до пізнавальної активності.

Організація навчання в умовах інтегрованого підходу вимагає від майбутнього вихователя знання та врахування вікових особливостей дошкільника. Видатні психологи А. Виготський, В. Давидов, досліджуючи психологію розвитку та становлення мисленнєвої діяльності дошкільника зазначали, що в цьому віці дитина здатна бачити та сприймати предмет інтегрально, тобто цілісно. Отже, ця властивість закладена природньо, а тому впровадження інтегрованого підходу саме в дошкільну освіту є обґрунтованим.

Цієї ж думки притримується дослідниця К. Крутій. Вона зазначає, що «в умовах інтегрованого підходу систематизація знань дітей, становлення в них цілісної та багатовимірної картини Всесвіту, розвиток пізнавальних здібностей, гнучкого мислення, умінь і навичок відбувається ефективніше, тому для цієї вікової категорії органічним є інтегрований підхід до змісту освіти» [4].

Майбутніх фахівців необхідно знайомити з чинниками, які забезпечують вплив інтеграції на педагогічну теорію і практику дошкільної освіти. Під об'єктами інтеграції дослідники розуміють навчальні дисципліни, освітні лінії, певні теми, які потрібно розширити за рахунок інтеграції. Факторами інтеграції можуть виступати: діяльність дітей, освітні лінії, форми організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти в умовах інтегрованого підходу.

Феномен інтеграції потребує вивчення її як складного явища педагогічної дійсності, що реалізується в принципі інтеграції,

процесі та результаті її упровадження в освітній процес закладу дошкільної освіти.

Витоки «інтеграції» сягають лат. *integer* – «цілий», *integratio* – «поєднання, відновлення» [5, с. 105]. В академічному тлумачному словнику української мови слово «інтеграція» має значення «об'єднання чого-небудь у єдине ціле» [6, с. 35], у Великому тлумачному словнику сучасної української мови – «об'єднання та координація дій різних частин цілісної системи», «процес упорядкування, узгодження та об'єднання структур і функцій у цілому організмі» [7, с. 508].

В наукових джерелах існують різні підходи до тлумачення терміну «інтеграція». У сучасних філософських дослідженнях «інтеграція» – «об'єднання елементів, яке супроводжується ускладненням і зміцненням зв'язків між ними» [8, с. 105], «певна цілісність, структурованість суспільних відносин». Методисти тренінгу для педагогів І. Большакова та М. Пристінська означають інтеграцію як «об'єднання в єдине ціле раніше розрізнених частин та елементів системи на основі їх взаємозалежності і взаємодоповнюваності» [9], доктор педагогічних наук І. Козловська – як «процес і результат створення нерозривно зв'язаного, єдиного» [10].

Використовуючи результати досліджень американського педагога Дж. Гіббоне та українських вчених Н. Овчаренко [11], І. Арт'юмова, [8, с. 11], І. Козловської [10] та ін., визначимо основні характеристики інтеграції:

- інтеграція як синергетичний процес взаємодії, взаємовпливу, взаємопроникнення деяких частин з метою утворення цілісності, єдиної системи, причому утворена цілісність є більшою, ніж сума її частин;

- інтеграція як діяльність з вироблення спільного, для низки наук, підходу до вивчення, теоретичного опису й пояснення реальних явищ, процесів і об'єктів;

- інтеграція як результат інтеграційного процесу, тобто утворена зв'язана єдність;

- інтеграція як стан цілісної системи, як лояльність стосовно нових об'єктів процесу.

Методологічними підходами до інтеграції знань є:

- історико-філософський (історизм, об'єктивність, взаємозв'язок та взаємообумовленість процесів реальності, діалектичне заперечення);

- синергетичний (формування цілісних інтеграційних систем з урахуванням природних, об'єктивно існуючих зв'язків між змістом об'єктів пізнання);

- системний (формування цілісного розуміння світу на основі діалектичного вза-

ємозв'язку процесів диференціації й інтеграції, поєднання знань про навколишню реальність з духовним розвитком особистості);

– проблемний (виникнення і розвиток нової якості в процесі інтеграції: інтегрованого об'єкта, зміна алгоритму інтеграції);

– структурний (інтеграція як структурована єдність знань);

– функціонально-організаційний (інтеграція як засіб організації пізнання);

– прогностичний (інтеграція як розвиток діючих і нових дидактичних дисциплін та організаційно-педагогічних форм, методик та технологій навчання) [12, с. 32-33].

Процес цілісного розуміння світу треба розглядати з філософської позиції як єдність і боротьбу протилежностей. У зв'язку з цим процес інтеграції відбувається одночасно з процесом диференціації (від лат. *differentia* – «відмінність, розчленування») – «поділ чогось відносно однорідного на окремі самостійні елементи». Якщо диференціація формує елементи змісту деякої системи, то інтеграція надає цьому змісту якісної своєрідності, утримує елементи в єдиному цілому [5, с. 105].

Межі між диференціацією та інтеграцією достатньо рухливі: якщо диференціація визначається необхідністю відображення специфічності, особливості об'єктів пізнання, то інтеграція відображає необхідність вичленування спільності досліджуваних об'єктів. Диференціація й інтеграція в пізнанні співвідносяться як одиничне (специфічне) та загальне в об'єктивній реальності. Тобто, у процесі формування цілісного розуміння світу диференціація та інтеграція виступають як взаємозалежні категорії, які:

– складають об'єктивну основу діалектичного ємозв'язку різноманіття явищ природи й матеріальної єдності світу;

– є важливими особливостями розвитку пізнання світу.

Заслугує на увагу думка І. Козловської про те, що невід'ємною ознакою диференціації в освіті є предметний підхід до знань, а інтеграції – системний [12, с. 24].

Принцип інтеграції є інноваційним для дошкільної освіти та зобов'язує заклади дошкільної освіти докорінно перебудувати освітній процес на основі синтезу, об'єднання освітніх ліній, що забезпечуватиме можливість формування інтегральних якостей особистості дошкільника та його гармонійне входження в соціум. Інтеграція як принцип розвитку педагогічної теорії та практики дошкільної освіти є ключовою

ідеєю, яка відображає гармонійне поєднання освітніх ліній в єдиний нерозривний освітній процес і гарантує, у разі її реалізації, досягнення більш високих результатів у розвитку та вихованні дитини дошкільного віку. Слід відзначити, що в практичній діяльності закладу дошкільної освіти принцип інтеграції реалізується на рівні змісту, завдань, методів та прийомів навчання, на рівні діяльності дітей та форм її організації.

Інтеграція як принцип розвитку педагогічної теорії та практики дошкільної освіти є провідною ідеєю, яка відображає гармонійне об'єднання освітніх ліній в єдиний нерозривний освітній процес і гарантує у разі її реалізації досягнення більш високих результатів у розвитку та вихованні дитини дошкільного віку.

Інтеграція як процес передбачає безпосереднє встановлення гармонійних зв'язків між виділеними системами інтеграції та створення нової цілісної системи освіти дітей дошкільного віку відповідно до визначеного результату. Як процес інтеграція передбачає інтегрування об'єктів (освітніх ліній, різних видів дитячої діяльності, форм і методів) та проектування шляху отримання очікуваного результату. У якості результату освітньої діяльності закладу дошкільної освіти інтеграція передбачає не суму знань, умінь і навичок, а набуті інтеграційні якості дитини, такі, як допитливість, активність, самостійність, відповідальність, вихованість тощо. Інтеграція як результат розглядається дослідниками через форму організації її в освітньому процесі, а саме можливі форми організації інтегрованого навчання дошкільників (проекти, свята, подорожі, екскурсії, ділові та рольові ігри), які занурюють дошкільника в пізнання всього різноманіття навколишнього світу в його цілісності і єдності [13].

З позиції компетентнісного підходу інтеграцію в освітній галузі можна розглядати як організацію пізнавального процесу, у ході якого діти можуть використовувати набути знання, вміння та навички в реальних життєвих ситуаціях.

Аналіз наукових та навчально-методичних джерел [9; 10; 14] дозволяє нам характеризувати інтеграцію в дошкільній освіті як:

– необхідну умову розвитку освітніх систем і структур;

– один з видів наукової системної інтеграції;

– високий рівень взаємодії синтезованих науково-педагогічних знань і практичного досвіду;

– провідну тенденцію оновлення змісту освіти;

– синергетичне об'єднання певних навчальних дисциплін у цілісну систему, спрямовану на забезпечення цілісності навчальних компетенцій;

– процес і результат створення структурованого цілого;

– умову досягнення дошкільниками максимальних результатів у навчанні та набуття практичних компетенцій, необхідних для щоденного життя.

Частинним випадком освітньої інтеграції є дидактична інтеграція, яка виникла як протилежність диференціації знань. Концептуальна ідея дидактичної інтеграції полягає у можливості побудови моделі навчання на основі однієї з базових навчальних дисциплін, а суттю її є взаємопроникнення споріднених частин: змісту навчальних предметів, знань та уявлень дитини про реальний світ і місце її в цьому світі.

Основними принципами, на яких базується дидактична інтеграція є:

– опора в навчанні на знання з різних предметів;

– взаємопов'язаність навчальних дисциплін;

– зближення однорідних предметів;

– визначення та розвиток загальних рис, характерних для окреслених предметів [4].

Дидактичну інтеграцію С. Д. Іляш розглядає з двох позицій:

– як мету, ціль навчання, що забезпечує формування в дітей цілісної уяви про навколишній світ у всіх його взаємозв'язках;

– як засіб пізнання об'єктивної реальності, що передбачає зближення предметних знань і встановлення зв'язків між ними [15].

Інтегрований підхід на заняттях в закладі дошкільної освіти передбачає організацію освітнього процесу, яка практично реалізує ідею інтеграції та забезпечує цілісність предметних знань. Інтегрований підхід здійснюється під час інтегрованого навчання. Під «інтегрованим навчанням» розуміють навчання, яке базується на комплексному підході до навчально-виховної діяльності та передбачає відбір і об'єднання навчального матеріалу з різних предметів з метою цілісного й всебічного вивчення важливих наскрізних тем [16, с. 15].

Інтегроване навчання покликане вирішити частково існуюче в освітній системі протиріччя між «наявністю значної кілько-

сті практично ізольованих навчальних предметів і необхідністю формування в свідомості вихованців цілісної системи знань» [17, с. 20], «розрізненими предметними знаннями і необхідністю їх комплексного застосування на практиці» [18, с. 58], «невпинно зростаючим обсягом знань та здатністю їхнього засвоєння», «безмежністю знань і обмеженими людськими ресурсами» [19].

Мета інтегрованого навчання полягає:

– у засвоєнні інтегративних, цілісних різноаспектних динамічних знань про навколишню реальність і процеси в ній, про суспільне буття і його еволюцію, про сутність і роль науки в житті людини, галузевих і предметних знань;

– у формуванні якісно нової особистісної інтегративної властивості, що виявляється у здатності інтегративно мислити, цілісно бачити дидактичний зміст, володіти способами його засвоєння і перетворення, використовувати для розв'язання прикладних завдань.

Виступаючи дієвою моделлю активізації інтелектуальної діяльності дошкільників інтегроване навчання виконує освітню (засвоєння предметних та міжпредметних компетенцій, поглиблене розуміння сутності досліджуваних явищ); виховну (всебічний розвиток особистості) та розвивальну (розвиток інтегративного мислення, вміння узагальнювати, аналізувати) функції.

Характерними особливостями інтегративної моделі навчання є: системність, комплексність, цілісність, синтез, гармонія. Важливим чинником реалізації зазначеної мети є усвідомлена активна пізнавальна діяльність дітей у процесі якої засвоюються цілісні знання, відбувається всебічний розвиток особистості та формується її ставлення до навколишнього світу [20].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Інтегрований підхід у педагогічній практиці закладу дошкільної освіти реалізується у таких організаційно-педагогічних формах: навчальні проекти, свята, подорожі, екскурсії, ділові та рольові ігри, які занурюють дошкільника в пізнання всього різноманіття навколишнього світу в його цілісності і єдності. У процесі інтегрованого навчання за допомогою багатосторонніх міжпредметних зв'язків в дітей формується комплексне та об'єктивне бачення проблем реальної дійсності та різнопланових підходів до їхнього розв'язання. Компетентний фахівець з дошкільної освіти має бути готовим до впровадження інтегрованого підходу в ході своєї практичної діяльності. Це дозволить

реалізувати визначені нормативними документами в галузі дошкільної освіти завдання до навчання дітей та формування їхніх життєвих компетентностей.

Список бібліографічних посилань

1. Про дошкільну освіту: Закон України від 11 липня 2001 року № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> (дата звернення: 04.11.2020)
2. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка», спеціальність 012 – «Дошкільна освіта». Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1456. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-012-m.pdf> (дата звернення: 04.11.2020)
3. Арцишевська М. Р. Теоретико-методичні засади інтеграції знань про суспільство у змісті шкільної освіти: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ: Інститут педагогіки АПН України, 2000. 20 с.
4. Крутий К. Інтеграція в дошкільній освіті як інноваційне явище, або що треба знати про інтеграцію? *Дошкільне виховання*. 2018. № 7. С. 2-7.
5. Філософський енциклопедичний словник. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
6. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наук. думка, 1973. Т. 4. 840 с.
7. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
8. Філософія інтеграції: монографія. За ред. В. Д. Бондаренка, Ф. Г. Вашука. Ужгород: ЗакДУ, 2011. 273 с.
9. Большакова І. О., Пристінська М. С. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підходи: порадник НУШ. Київ, 2017. 206 с.
10. Козловська І. М. Формування професійного мислення майбутнього фахівця: інтегративно-компетентнісний підхід. Львів. Київ. Педагогічна думка, 2013. 127 с.
11. Овчаренко Н. Е. Модели современных интеграционных процессов. М.: Проспект, 2003. 451 с.
12. Козловська І. М. Теоретико-методологічні основи інтеграції знань у навчальному процесі: основи дидактичної інтегративності. *Молодь і ринок*. 2012. № 11 (94). С. 31–35.
13. Интеграция образовательных областей как средство организации целостного процесса в дошкольном учреждении: коллективная монография. Под редакцией А. В. Трубайчук. Челябинск: РЕКПОЛ, 2011. 158 с.
14. Бабенко А. Генеза проблеми інтеграції знань в історико-філософському та психолого-педагогічному аспектах. *Наукові записки КДУ*. Серія: педагогічні науки. 2011. Вип. 97. С. 34–40.
15. Ілляш С. Д. Формування готовності сучасного вчителя початкової школи до інноваційної діяльності. *Молодь і ринок*, 2016. №9 (152). С.130-134.
16. Енциклопедія освіти. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
17. Інтеграція видів діяльності у процесі проходження студентами педагогічної практики. За ред. О. В. Тимчик, О. В. Полковенко. *Освітологічний дискурс*, 2010. № 1. С. 153–159.
18. Зайцева А. Інтегрований підхід: сутність та можливість впровадження в дошкільній освіті. *Молодь і ринок*, 2011. №12. С. 55–58.
19. Проскура О. І. Інтегроване навчання як засіб формування інтегративного мислення учнів. URL: http://obolon9.ucoz.com/shkilne_zhittja/onlajn_konfer/2.pdf. 6 с. (дата звернення: 04.11.2020)
20. Кіндрат І. Р. Управління освітнім процесом у дошкільному навчальному закладі на засадах інтеграції : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06. Луганськ, 2013. 20 с.

References

1. On preschool education: Law of Ukraine of July 11, 2001 № 2628-III. Retrieved 04.11.2020, from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
2. Standard of higher education of Ukraine (2020): first (bachelor's) level, field of knowledge 01 - "Education / Pedagogy", specialty 012 - "Preschool education". Approved and put into effect by the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 21.11.2019 № 1456. Retrieved 04.11.2020, from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-012-m.pdf>
3. Artsyshevskaya M. R. (2000) Theoretical and methodological principles of integration of knowledge about society in the content of school education: Abstract of Dissertation in Pedagogy. Kyiv: Institute of Pedagogy of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 20 p.
4. Krutiy K. (2018) Integration in preschool education as an innovative phenomenon, or what you need to know about integration? *Preschool education*, 7, 2–7.
5. Philosophical encyclopedic dictionary (2002). Kyiv: Abris, 742 p.
6. Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes (1973)/ In I.K Bilodid (Ed.). Kyiv: Scientific Thought. Vol. 4, 840 p.
7. Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language (2005). In W.T. Busel (Heads. Ed.). Kiev; Irpen: Perun. 1728 p.
8. Philosophy of integration: a monograph (2011) In V. D. Bondarenko (Ed.). Uzhhorod: ZakSU, 273 p.
9. Bolshakova I. O., Pristinskaya, M.S. (2017). Integrated learning: thematic and activity approaches: a guide to NUS. Kyiv, 206 p.
10. Kozlovskaya I. M (2013) Formation of professional thinking of the future specialist: integrative-competence approach. Kyiv. Pedagogical thought, 127 p.
11. Ovcharenko N. E (2003) Models of modern integration processes. Moscow: Prospekt, 451 p.
12. Kozlovskaya I. M. (2012) Theoretical and methodological foundations of knowledge integration in the educational process: the foundations of didactic integrality. *Youth and the market*, 11(94), 31–35.
13. Integration of educational areas as a means of organizing the whole process in a preschool institution: a collective monograph (2011). In L. V. Trubaychuk (Ed.). Chelyabinsk: RECPOL, 158 p.
14. Babenko A. (2011) Genesis of the problem of integration of knowledge in the historical-philosophical and psychological-pedagogical aspects. *Scientific notes of KSU. Series: pedagogical sciences*, 97, 34–40.
15. Ilyash S. D. (2016) Formation of readiness of the modern primary school teacher for innovative activity. *Youth and the market*, 9(152), 130–134.
16. Encyclopedia of Education (2008). In V.G. Flint (Ed.). Kyiv: Yurinkom Inter. 1040 p.
17. Integration of activities in the process of students' pedagogical practice (2010). In O. V. Timchik (Ed.). *Educational discourse*, 1, 153–159.
18. Zaitseva L. (2011) Integrated approach: the essence and possibility of implementation in preschool education. *Youth and the market*, 12, 55–58.
19. Proskura O. I Integrated learning as a means of forming integrative thinking of students. Retrieved 04.11.2020, from http://obolon9.ucoz.com/shkilne_zhittja/onlajn_konfer/2.pdf. 6 p.
20. Kindrat. I. R (2013) Management of the educational process in a preschool educational institution on the basis of integration: Abstract of Dissertation in Pedagogy. Luhansk, 20 p.

KOTELIANETS Yulia,

Senior Lecturer of Methods of Preschool and Primary Education Department,
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University

TRAINING OF A FUTURE TEACHER OF PRESCHOOL ESTABLISHMENTS FOR THE REALIZATION OF AN INTEGRATED APPROACH TO PRESCHOOLERS' EDUCATIONAL PROCESS

Summary. *The purpose of the article is to reveal the importance of preparation of future preschool teachers for implementation of an integrated approach into children's education and to identify key concepts of integration in which the future pre-school teacher should be competent.*

Integration as a principle of development of pedagogical theory and practice of preschool education is a leading idea that reflects the harmonious integration among educational lines and as a result creation of a single inseparable educational process and guarantees its implementation the achievement of higher results in the development and upbringing of children of preschool age.

Integration as a process involves the direct establishment of harmonious links among the defined systems of integration and the creation of a new holistic education system for preschool children in accordance with the defined result. As a process, integration involves the integration of objects (educational lines, different types of children's activities, forms and methods) and designing a way to obtain the expected result. As a result of the educational activities of the preschool institution, integration does not involve the amount of knowledge, skills and abilities, but the acquired integrative qualities of the child,

such as curiosity, activity, independence, responsibility, upbringing, etc. Integration as a result is considered by researchers through the form of its organization in the educational process, namely the possible forms of preschoolers' integrated learning (projects, holidays, traveling, excursions, business and role-playing games), which immerse the preschooler into learning.

In the process of integrated studying with the help of different interdisciplinary links, children' comprehensive and objective vision of the problems of reality and diverse approaches to their solution are formed. A competent preschool teacher should be ready to implement an integrated approach in the process of their practical activities. This will allow to implement the tasks defined by the normative documents in the field of preschool education for teaching children and the formation of their life competencies.

Keywords: *integration; integrated approach; preschool education; professional training; preschool teacher.*

*Одержано редакцією 06.12.2020
Прийнято до публікації 18.12.2020*